

דער אזויפקום

אינהאלט:

אייק דחי ווהיפ	פאעמע	אפרים אויערבאך
צווישען ביכער און קאלעגן		ב. י. ביאלאסטאצקי
ליד		ב. לאפין
צוויי לידער		דוד פראם
א טאג אין ניו יארק (פאעמע)		ז. וויינפער
צי מעג א אידישער שרייבער זיין א זשורנאליסט?		משה גראס
מיון טרויער		ש. פאקס
דריי לידער		א. גיסנזאן
אין בוענאס איירעס'ער קאסינא טעאטער		ל. מלאך
צוויי לידער		נפתלי גראס
באמערקונגען		דוד פינסקי
ליד		מענקע קאין
שייד וועג		פריידל
ווען נים דער שניפס (דערציילונג)		דניאל טשארני
ליד		י. ד. זינגער
קין		לארד בייראן
די נייע העברעאישע ליטעראטור		א. בלאי
אלע חודש		ב. לאפין און ז. וויינפער
אונזערע דיכטערינס		ז. וויינפער
וועגן לוצקין און עפלאבויס		ש. סיימאן
א בריוו צו משה נאדיר		א. ח. ביאלין

ווארשע.

פארלאג

בושאזא

דער באזוך פון אונזער פארטרעטער אין אמעריקע צום צווייטן מאל האט אים איבערצייגט אז דער בוך איז נים צוגענגליך דעם אידישן לעזער צוליב דעם טייערן פרייז. פון היינט אן ווערן גערעכנט די פרייזן באדייטנד ביליגער אזוי ווי זיי ווערן גערעכנט אין פוילן.

לעוו טאלסטאי מלחמה און שלום

א ראמאן אין 15 טיילן מיט עפילאג, ביז 2500 זייטן.

פרייז: אנשטאט \$13.70 — \$10.00

אלע אנדערע ביכער ווערן אויך גערעכנט אומגעפער מיט דערזעלבער ענדערונג. פאר ביבליאטעקן און בוכהענדלער גרויסער ראבאט!

אונזער פארטרעטער פאר אמעריקע מיט א שטענדיקן לאגער:

MAX N. MAISEL

NEW YORK

424 GRAND STREET

Telephone: Drydock 8042

בידערמאנים פון געשעפט

12טע גאס און צווייטע עוועניו
א פלאץ וואו מען קריגט אלע אידישע אויסגאבען פון דער גארער וועלט, ווי אויך ביכער אין ענגליש און אין אנדערע שפראכן.
מעסיקע פרייזן.

פאר טיפפרייטן מאנוסקריפטן
און סטענסיל ארבעט, זעט
פייגער קופער
144 צווייטע עוועניו
(שלוס-עליבם אינסטיטוט בילדינג)
טעלעפאן: אלגאקווין 6964.
אדער: פארדהעם 5072.

די לעזער פון "אויפקום" זאלן קומען אין וועגעטאריאנישן רעסטאראן, 78 צווייטע עוועניו, צווישן 4טע און 5טע גאס וואו אלע אפגעקומענע און אויפגעקומענע קומען (ווי אין פסוק שטייט "וישכמו") אין עסן אונזערע עסענס'ן — אויפגעגלאד צו דערציילן — מ'מוז עס פארזוכן.

דער אויפקום

הודש-זשורנאל פאר ליטעראטור און קולטור-ענינים

רעדאקטירט פון

נ. וויינפער

ב. י. ביאלאסטאצקי

ב. לאפין

דריטער יארגאנג

נומער 6-7

יוני-יולי, 1928

אפרים אויערבאך

אייך דהי ווהיפ

די שטיינער אויסגעקרימט פון ראד און לאסט
און הייזער זיינען גרוי און פענצטער זיינען
בלינד.

אלין איז אייך, מיט אכציק יאָר אלין,
מיט בילד פון ווייב אין אפגענילטער ראם
און זיבנערדיק אייניקל לאָרעין
וואָס קוקט אַה אים א ווייסע ווי אַ לאַם.

מיט פערציק יאָר צוהיט אַה וועסט בראָדוויי
האַט אייזיק רומער, אייזיק פון וואָלין,
נעמאכט אַ בייטש מיט סטענגעס אלערליי
און שלאַנק איז זי געווען, און בייגיקדיין.

די בייטש מיט פוזשעלע אַרויסגעשטעלט,
צו ווייב און זון געזאָגט: „אימירצעשעם,
מיר וועלן דאָ זיך בויען אַ געצעלט
און איך וועל הייסן אייך און שמעון סעם“.

דאָס ווייב האָט פרום געענטפערט: „האַלעוואי,
דער אייבערשטער זאָל שיקן רו און פריד,
מיר האָבן זיך געמוטשעט אלע דריי
און, אייזיק, דו צו פערציק יאָר ביסט מיר“.

און שמעון (האָר האָט ער געהאַט ווי פלאַקס,
דאָס פנים ברוין געווען און אפגעצערט)
האַט שווייגנדיק געטעסליעוועט אן אַקס
און שטיל גע'חלום'ט פון וואָלינער ערד.

אויב

ס'איז איינער נאָר געבליבן אייך דהי ווהיפ
אַ בייטש-פלעכטער אויף דער וועסט בראָדוויי
און אלט איז ער, און ס'ציטערט אים אַ ליפּ,
און דין-געבויגן ווי אַ לאַנגע פעי.

די אויגן זיינען מיר, דער קין פאַרשפיצט,
פון גאַרל שטעקט אַרויס אַ שאַרפער קנאַפּ,
איז קוקט ער אויס, געבויגן ווי ער זיצט,
ווי אַ צעשויערטער פאַרדארטער סנאַפּ.

און ווי אַ סנאַפּ אַה אפגעשניטן פּעלד
אַזוי איז אייך דהי ווהיפ אַה וועסט בראָדוויי,
דאָס פנים זיינס צעקניטשט, פאַרגעלט,
די האָר ווי קויטקער סוף-ווינטער שניי.

אַ מענטש איז אכציק יאָר און העלפט דערפון
נעפלאַכטן בייטשן און געטרונקען ביר
און אז ס'איז צונעמאכט אצינדערט דער סאַלן
און טרייבער עפענען נישט מער זיין טיר, —

איז ער געבליבן נאָר מיט בייטש-געפלעכט
וואָס ווינט זיך אַה די בייכער פון די ווענט,
מיט לידיקע פאַרברענטע טעג און נעכט
און איבעריקע אלטע, מידע הענט.

די שווערע טראַקס צעפאַסעווען די גאס
און הייזעריקע האָרנס האַווקען ווי די הינט,

DER OIFKUM

Monthly Journal for Literature and Art

Editors: Z. Weinper, B. J. Bialostotzky, B. Lapin

Office: 84 Bowery, New York City

Phone: Canal 0318

Subscription Price: One Year, \$3.00. Single Copy, 25c.

דיכטער יוסף ראָלניק פילט בעסער

אונזער באַלובטער דיכטער יוסף ראָלניק, וואָס
איז לעצטענס געווען זייער קלאַנק איז איצט פיל
בעסער.

ער געפינט זיך איצט אין די בערג און אונז פרייט
צו לאַזען וויסן, אַז מיר האָבן דערהאַלטן פון אים
עטלעכע מונטערע ברויולאך, ווי אויך פיר וואונדער
לאַכע לידער, וואָס וועלן זיין געדרוקט אינ'ם קר
מענדליקן נומער.

תקן-טעות

אין דעם ארטיקל פון ברוך גלאזמאן („אויפקום“,
אפריל חודש), קאפיטל ב, צווייטער קאָלום, אינמיטן
פונם ערשטן פאַרגאַרף, איז פון זאָן אַרויסגעפאַלן
אַ גאַנצע שורה, אנשטאט זיך צו ליינען „און אויב
איך האָב זיך אָנגעשלאָסן אַן דער שרייבער-גרופּע
וואָס קאַנצענטרירט זיך אַרום דער „פּרויהייט“, און
אין דער באוועגונג א. א. וו.“ האָט געדאַרפט שטיין,
לויטן כתב-יד:

„און אויב איך האָב מיר אָנגעשלאָסן אַן דער
שרייבער גרופּע וואָס קאַנצענטרירט זיך אַרום דער
„פּרויהייט“ — איז דאָס געווען דערפאַר, ח' עפשיין,
ווייל אין דער „פּרויהייט“, אַנן און דער באוועגונג
וואָס קאַנצענטרירט זיך אַרום איר א. א. וו.“

ביישטייערונגען צום „אויפקום“

ו. בערגער — — — — — \$25.00
פ. רויטמאַן — — — — — 10.00
מ. ל. קאפּילאָף — — — — — 5.00

40.00\$

אַ בוך קינדער-לידער פון אידע גלייזער

מען לאָזט אונז וויסן, אַז דער פאַרלאַג סתומ
וועט אינגליכן אַרויסלאָזן אַ בוך קינדער-לידער פון
אידע גלאַזער מיט צייכונגען פון קאַלאָאָסקי

דערהאַלטען אין רעדאקציע

„ביכער-וועלט“ 3טער נומער, קולטור-ליגע, וואָר
שע, „גוט מאַרגן“, קינדער לידער פון י. גויבבער,
פאַרלאַג „מתנות“ ב. י. „פנימ'ער און פנימ'לעך“,
זשורנאַל בוינעס איירעס, אַרגענטינע, „אידיש
וועלט“ — חודש זשורנאַל, פאַרלאַג „קניעדיקן“
וואַרשע, „אידישע פּערזענלאַכקייטן“, ז. סוגעל, און
„סטודיא“ אַ באַנד לידער, פון ל. מאַטעס.

צוויי טאפל-נומערן „אויפקום“

צוליב דעם, וואָס סיי די שריפטשטעלער און סיי
די לעזער פונ'ם „אויפקום“ זיינען אין די הויפט
חדשים פאַרנומען מיט זיך אליוו, ווער אין די בערג,
און ווער באַ די ים-ברעגן, האָבן מיר באַשלאָסן, אַז
אין די פיר הויפט חדשים זאָלן דערשיינען בלויז
צוויי נומערן.

עס מיינט אָבער נישט, אַז מיר באַראַבעווען דעם
לעזער.

דער היינטיקער יוני-יולי נומער האָט אנשטאט
48 זייטן, ווי געוויינלעך, מיט 16 זייטן מערער.
דאָס זעלבע וועלן מיר אויך טאָן מיט דעם קומענדיקן
נומער. אויגוסט און סעפטעמבער.

מיר ווילן אויך באַ אַט דער געלעגנהייט בעסן
יעדן אַבאָנענט, וואָס בייט זיין אַדרעס אונז לאָזן
וויסן וועגן דעם, וואָרעם מיר האָבן שוועריקייטן
אינ'ם אַרויסשיקן.

אַ שמחהלע לכבוד דער דערשיינונג פון י. גויבבערס „גוט מאַרגן“

זונטיק אָונט, דעם 1טן יולי, איז פאַרגעקומען
אַ שוין אינמיטן שמחהלע, אַראַנזשירט פון דער פאַר-
וואַלטונג פון דער שלום-עליכס פאַלק שול 12, וואָס
י. גויבבער איז לערער, לכבוד דער דערשיינונג פון
זיין ניי בוך קינדער לידער „גוט מאַרגן“.

די שמחה איז פאַרגעקומען אין הויז פון חבר
פעסטיגער, אונטער פאַרויז פון חבר סטאַדאַלסקי.
עס האָבן גערעדט פון דער פאַרוואַלטונג: סטאַ-
דאַלסקי, דאָוידאוויטש, ברוך, חרמשע מעלצער א. א.
און אויך ליפּע לעהרער, ל. שפיטאַלניק און פייז.
אַלע האָבן זייער שטאַרק געלויבט דאָס נייע בוך און
י. גויבבער'ן, אַלס דיכטער, אַלס גומן חבר און אי-
בערגעגעבענעס לערער.

גח נאכבוש גיט אַ טעאָמער-פאַרשטעלונג

גח נאכבוש, איינער פון די באַליבסטע מוטגליי-
דער פון דער ווילנער טרופּע טרעט אויף שבת אָווענט,
דעם 21-טען יולי, און אַ טעאָמער פאַרשטעלונג אין
דעם פּוטיען זאַל, 2869 וועסט 21-טע גאַס, קוני
אילאַנד.

גח נאכבוש איז זעער באַליבט צווישען דער איד-
דישער אינטעליגענץ פון ניו יאָרק סיי ווי אַ זייער
סאַלאַנטפולער מענטש און סיי ווי אַן איבערגעגעבער
נער פרוינט צו דער אידישער קולטור, און עס איז
צו האַפען, אַז דער אָונט וועט זיין אַ דערפאַלג אין
אַלע הינזיכטן.

דאס אויך איבערזעהן...

לוצקי'ס וואלגאדער מיטל פון בוך "קויפט, עס איז גוט פאר איין" איז נישט קיין צופאל. כאטש די ציטאטע איז גענומען געווארן פון איינע פון די לידער. עס ווייזט לוצקי'ס נאכשלעפענעש נאכ'ן אלטן אידישן מחבר. אויך לוצקי'ס שטויגער פון פארקויפן זיינע ביכער איז דער אופן פון אידישן מחבר...

און דערפאר ווייל לוצקי איז אין תוך א המשך פון אונזערע אמאליקע שטעטלעכע מחברים און בדחנים, וועלכע האבן שטענדיג, "פארפאסט" זייערע לידער אויף צום זינגען און אימפראוויזירן, איז לוצקי אבערסטן אויך — ווען ער אימפראוויזירט.

אבער ווען לוצקי הויבט אן שרייבן פאעזיע, ווי "א זון מיט א רעגן" לאזט ער מיך קאלט. ס'איז עפעס נישט זיינס.

זיין פעלד איז בלויז — סטיליזירטע בדחנות:

א גאנצע וועלט מיט אוינגעשפאנטע פערד מ'שלעפט.

אלעמאל שווערער. א חתונה.

יאגט זיך דאס פעלד מיט דער וועלט יאגט זיך די וועלט מיט א פרוי, יאגט נאך דער פרוי זיך א מאן, לויפט דער בית עולם נאך זוי. שפילט זיך א קינד הינטער אים.

זייט 164
אן אלט בילד! אפילו די "מאווים" ווייסן שוין פון דעם. זעט וועלכע ס'איז מלחמה בילד: א יונג מיידל קלויבט בלומען אויף די קברים... אדער:

די גאנצע וועלט דארף שלאפן, שוין נאך אלעמען מ'איז שוין דא געווען, אויסגעקוקט.

דאכט זיך, אז עס געפינט זיך עפעס אזא געדאנק שוין אין קהלת... ווייטער:

ער כאפט זיך אויף און קוקט זיך ארום הא! א וועלט! לאזט נאך מיך, פאס פו, פאס, פוידאס, פוידאס. אלעמאל דאסזעלבע.

מסתמא וא.

אויך האב אנגעשריבן אט דעם אפרוץ נאכ'ן ערשטן מאל איבערלייענען, און דאס בוך האט די ווערט געלויבעט און איבערגעלויבעט ווערן, וואס איך וועל זיכער טאן בא אן אנדער געלעגנהייט.

דעם צוזאמענשטעלער ע. קארמאן א גרויסן דאנק פאר דער אינטערעסאנטער קאלעקציע און דעם שיקאגער פארלעגער ל. מ. שטיין די גרעסטע אלער-קעניג פאר מעגלאך מאכן אט די אנטאלאגיע צו דערזען די ליכטיקע וועלט אין אזא שיינער אויס-גאבע, ווי זי איז.

דיכטער האבן מיר גוטע, אבער וואו נעמט מען א סך אזעלכע אידן, ווי ל. מ. שטיין?

ז. וויינפער

„נעמט, עס איז גוט פאר איין“ — 4 ביכער אין איין באנד, פון א. לוצקי.

אויך האב זיך שטענדיג געוואונדערט; דורות פון בדחנים און מוסר זאגער, פאר הונדערטער יארן (נאך פון די פיסנים אן) האבן אידישע מחברים און בדחנים אויסגענוצט די גראמען פון ליד ווי א מיטל פאר מוסר און חכמה-זאגער. די ערשטע דיכטער פון אונזער פערזאנע, ווי פרוג, באוויסאווער, וויי-שעווסקי, עדעלשטאט, ראזענפעלד און אין געוויסע הינזיכטן אפילו רייזען, האבן פארטגעזעצט די טראדיציע מיט א מאל האבן די יונגע פאעטן אינגאנצן אפגעריסן דעם פאדעם. אויס המשך.

און אויך האב זיך געוואונדערט; ווי איז עס מעגלאך? איז עקומען לוצקי, ווידער אויפגעכאפט דעם איבערגעריסענעם פאדעם פון בדחנות.

אויך וואלט געזאגט, אז לוצקי איז דער בדחן דעלוקס, דער ראפנירשער, מאדערנער אידישער בדחן. ס'איז נישט קיין חסרון. פארקערט, איך האלט עס פאר א מעלה.

לוצקי'ס „חתונה“ איז א מוסטער פון אידישער טראדיציאנעלער פאעזיע, אידישן שטייגער-שרייבן דער שרייבער מיט א מיינ, א כונה מיט א רמז, א משל, א משל אין א משל און — פשט.

און אז מען וועט אנווענדן דעם בליק אויף לוצקי'ן וועלן א סך זאכן קלאר ווערן וועגן זיין כאראקטער און וועגן זיין שרייבן.

די פרוידיאנער זאגן אז עס איז נישט קיין צו-פעליקעס אין א מענטשנס האנדלען. און מיר מעגן

זעכציק

דער הויפט געדאנק: „הא, א וועלט! לאכט נאך טויל“ — איז א ביסעלע קלארער אויסגעדריקט גע-ווארן פון מאקס נאדווי. און בא נאדווי איז עס אויך נישט נוי. דער געדאנק אין איבערגע'חזר'ט געווארן שווערער מאל, אבער לוצקי האט אים פשוט איבערגעגעבן בילדלאך און דערצו — פאר-דבקה'ט.

איר זעט ממש ווי לוצקי שטייט מיט דעם קאפ פארווארפן און צעגייט זיך אין התלחבות — ווי א בדחן — און גיט עס איבער ווי עפעס נייעס און מיינט בפועל ממש אז ער האט דאס דעם געדאנק אנדעקט, און דאס איז זיין געווינס.

זע זיין געווינס, זיין פעלד פון ראפנירשער בדחנות, — בדחנות פרוי פון גראס און אינדיוויד-דועל, אידישע פחות, אלטע געדאנקן — נוי אויס-געדריקט. א קרומער אידישער שטייכל. לאכנדיקע יוגנט אויגן מיט א ביטול פון מניע און עס באד-גלויט.

אויפן שוועל. — פון ב. עפעלבוים

„אויפן שוועל“ איז א ראמאן אין דריי טיילן פון דער צייט פון בירגער-קריג אין רוסלאנד. עפעלבוים'ן איז גאנץ נישטקשה'דיק געלונגען אי-בערגעגעבן די שטימונגען פון די אידן אין יענער צייט. ערשטווייז הויבט זיך אויף דער בוך אויף א גאנץ קינסטלערישער הויך. ביישפילן: די סצענע וואו די קאמוניסטן קומען זיך צוזאמען וועגן אן „אפערציע“ — צונעמען די מותרות (עפעלבוים'ס אויסדרוק) פון בגדים בא די קאפיטאליסטן — די שטימונג אין זאמליצמער איז איבערגעגעבן געווארן מייסטערשאפט — די יוגנט נעמט עס אויף נישט ווי א הייליקע ארבעט, נאך ווי א יפיל. יוגנט בלויבט אומעטום דאסזעלבע.

אויך די סצענע פון קאמיטעט באס אלטן עטייג-גערן אין הויז איז גוט און אויסגעהאלטן. נאך בער-סער איז דער קאפיטל, ווען דוד קומט צוריק אין שטעטל ווי איינער פון דער משעקא, צו נעמען נקמה פון די פאגראמטשטיקעס. די האנדלונג איז פאר-כאפערט, שטארק, קארג אויף ווערשער, אין דער גאנצ-צער קאפיטל איז ווי אנגעלאדן מיט דינאמיט.

אבער טראץ די אויבנדערמאנטע סצענעס און נאך פיל גוטע איינצעלנע קאפיטלעך, איז דאס בוך אז אנטישונג.

די ערשטע אנטוישונג איז דער סטיל, ער איז א צייטונגס-סטיל, מער רעפארמאזש, ווי קונסט. נאך א גרעסערער חסרון איז וואס אין בוך איז נישט קיין צענטראלע פיגור און צענטראלער געדאנק.

דער בוך הויבט זיך אן ווען דיניקענס ארמיי האלט באס פארלאזען. אדעס. בלוימע באגעגנט דוד'ן ווי ער איז ארעסטירט פון א אפיציר. זעט ווי ער אנטלויפט. נאך אומרויאקער איז אין די שטעטלאך. מען פאגראמירט. און אין אן אונגוט, ווי געוויינטלאך בא עמינגער, רעדט מען פון זויף. בלוימע אנטלויפט אין איר צימער פון עקל. דער יונגער זון, א צוקונפטיקער קאמסאלעץ רייצט זיך מיט אלעמען — פאלט אריין. וויקע, דוד'ס שוועסטער, פארשטעלט ווי א פויערשטע אנטלויפנדיק פון פאגראם זי דערציילט אז מען האט דער'הרג'ט איר פאטער און מוטער און פארגוואלדעוועט די קלוינע שוועסטער.

אין א פאר טעג ארום קומען אריין די באלשע-וויקעס. דוד איז בא זוי א גאנצער מאכער. בלוימע ווערט א קאמוניסטקע צוליב דוד'ן. אבער דוד'ן ליגט נאך איין זאך אין זינען קאמוניזם און נקמה פון די פאגראמטשטיקעס. צוליב נקמה קומט ער אן אין משעקא. ער נעמט נקמה פון די מערדער און קומט צוריק אין שטאט. בלוימע איז אין אים פארליבט און דוד גייט גאר ארום א פינסטערער, א פארטראכ-טער — נאך אלץ פארליבט אין טאנע'ן.

דערווייל רעוואלטירן די דייטשישע. פויערים ארום אדעס און די קאמוניסטן שיקן ארום אן עקספעדיציע באשטראפן זיי. דוד איז אין עקספע-דיציע. בלוימע פארט מיט. און דארטן אויפן שלאכט פעלד ווייזט בלוימע דוד'ן איר שטארקע ליבע צו אים. זי ווערט שווער פארוואונדעט און דוד דערזעט דאן אז ער האט זי ליב. ס'איז אבער צו שפעט, זי שטארבט.

עפעלבוים קאנצענטרירט נישט זיין בוך אויפ'ן אלטן נייעס מאטיוו פון דער ליבע פון מיידל. די זייטיקע סצענעס און ארומיקער לעבן נעמט בא אים אונזעק מער פלאץ ווי דער הויפט העלד און עיקר פאבילע. קומען טאקע ארום נישט מער ווי שטארקערע און שוואכערע קורצע דערציילונגען פון דער רעווא-לוציע. אבער — בעסער געזאגט, קאנצענטרירטער מאטעריאל צו רוסישע רעוואלוציע פאר א ראמאן וואס דארף אנגעשריבן ווערן. ש' סיימאן

איון און זעכציק